

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของภาคประชาสังคมในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และการศึกษาเอกสาร (documentary research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก

ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ บุคลากรที่ทำงานในองค์กรในภาคประชาสังคมที่มีนโยบายหรือกิจกรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต โดยในที่นี้ผู้วิจัยเลือกศึกษากลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยเลือกจากองค์กรในภาคประชาสังคมที่มีนโยบายหรือกิจกรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต ซึ่งยังคงดำเนินงานอยู่ในปัจจุบัน 8 องค์กร ได้แก่

1. มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย
2. มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว
3. มูลนิธิกระจกเงา
4. สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว
5. มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก
6. คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ (คปส.)
7. กลุ่มเสรีภาพต่อต้านการเซ็นเซอร์แห่งประเทศไทย (FACT)
8. เครือข่ายพลเมืองเน็ต

การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้บริหารองค์กร และกลุ่มผู้ปฏิบัติการในองค์กรหรือผู้รับผิดชอบโครงการที่มีการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตเพื่อตอบคำถามในการสัมภาษณ์ ดังนี้

1.1 กลุ่มผู้บริหารองค์กร เพื่อให้ข้อมูลในระดับนโยบาย เกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กร นโยบาย รูปแบบ

การดำเนินงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต รวมทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและบทบาทในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตของภาคประชาสังคมในอนาคต จำนวนทั้งสิ้น 8 คน

1.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติการในองค์กรหรือผู้รับผิดชอบโครงการที่มีการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดขึ้น ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน จำนวนทั้งสิ้น 10 คน

รายชื่อ ผู้บริหารองค์กร และ ผู้รับผิดชอบโครงการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตขององค์กรที่ทำการศึกษารวมทั้งสิ้นจำนวน 18 คน โดยมีรายชื่อผู้ที่ทำการสัมภาษณ์ดังนี้

1. มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย

คุณศรिता ดันตะอธิพานิช

ผู้จัดการมูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย

คุณสุนิษา ชูรุ่ง

เว็บมาสเตอร์มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย

คุณยุพิน สามาอาพัฒน์

เจ้าหน้าที่ประสานงาน มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย

2. มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว

คุณวันชัย บุญประชา

ผู้จัดการมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว

คุณอัญญาอร พาณิชพั้งรัต

โครงการครอบครัวอาสาเผื่อระวังสื่อ

มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว

3. มูลนิธิกระจกเงา

คุณสมบัติ บุญงามอนงค์

ประธานมูลนิธิกระจกเงา

คุณเอกลักษณ์ หลุ่มชมแข

หัวหน้าโครงการศูนย์ข้อมูลคนหายเพื่อต่อต้านการค้า

มนุษย์ มูลนิธิกระจกเงา

คุณกรกนก สำเนากลาง

หัวหน้าศูนย์เผื่อระวังภัยเทคโนโลยี

มูลนิธิกระจกเงา

4. สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว

รศ.ดร.สายฤดี วรกิจโกศาธร

ผู้อำนวยการสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและ

ครอบครัว

อาจารย์อิทธิพล ปรีติประสงค์

หัวหน้างานนวัตกรรมสื่อสารวิชาการ

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็ก และครอบครัว

<p>5. มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก
คุณเข็มพร วิรุณราพันธ์
คุณเชษฐา มั่นคง</p>	<p>ผู้อำนวยการมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก
หัวหน้าฝ่ายรณรงค์และเผยแพร่ปัญหาเด็ก
มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก</p>
<p>6. คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ (คปส)
รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์
คุณสุภิญญา กลางณรงค์</p>	<p>ประธานคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ
รองประธานคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ</p>
<p>7. กลุ่มเสรีภาพต่อต้านการเซ็นเซอร์ประเทศไทย (FACT)
คุณ C.J. Hinke
คุณอาทิตย์ สุริยะวงศ์กุล</p>	<p>ผู้ประสานงานกลุ่มเสรีภาพต่อต้านการเซ็นเซอร์แห่ง
เครือข่ายเสรีภาพต่อต้านการเซ็นเซอร์ประเทศไทย</p>
<p>8. เครือข่ายพลเมืองเน็ต
คุณสุภิญญา กลางณรงค์
คุณสถณี อักษรานันท์กุล</p>	<p>คณะกรรมการและผู้ประสานงาน เครือข่ายพลเมือง
คณะกรรมการเครือข่ายพลเมืองเน็ต</p>

2. การศึกษาเอกสาร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ เอกสารเผยแพร่ ได้แก่ ข่าวและบทความที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กร เอกสารแนะนำองค์กร เอกสารรณรงค์ จดหมายข่าว แถลงการณ์ จดหมายเปิดผนึก และเว็บไซต์ขององค์กรภาคประชาสังคมที่ทำการศึกษา 8 องค์กร คือ

www.inetfoudation.or.th	เว็บไซต์มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย
www.thaisafenet.com	เว็บไซต์เครือข่ายผู้ปกครองออนไลน์
www.familynetwork.org	เว็บไซต์มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว
www.familywatchdog.org	เว็บไซต์เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังสร้างสรรค์สื่อ
www.mirror.or.th	เว็บไซต์มูลนิธิกระจกเงา
www.backtohome.org	เว็บไซต์ศูนย์ข้อมูลคนหายและต่อต้านการค้ามนุษย์
www.thaitwatch.com	เว็บไซต์ศูนย์เฝ้าระวังภัยเทคโนโลยี
www.cf.mahidol.ac.th	เว็บไซต์สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว

www.iamchild.org	เว็บไซต์มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก
www.media4democracy.com	เว็บไซต์คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ
http://factthai.wordpress.com	เว็บไซต์กลุ่มเสรีภาพต่อต้านการเซ็นเซอร์
www.thainetizen.org	เว็บไซต์เครือข่ายพลเมืองเน็ต

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (in depth interview) โดยกำหนดแนวคำถามปลายเปิด โดยแบ่งตามกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

1.1 กลุ่มผู้บริหารองค์กร ที่สามารถตอบคำถามที่เกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กร นโยบาย รูปแบบการดำเนินงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต รวมทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและบทบาทในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตของภาคประชาสังคมในอนาคต ตามแนวคำถามดังต่อไปนี้

- 1.1.1 ความเป็นมา และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์กร
- 1.1.2 ลักษณะ โครงสร้างของกลุ่ม/องค์กร
- 1.1.3 กลุ่มเป้าหมายขององค์กร
- 1.1.4 การบริหารงบประมาณ รายรับ รายจ่าย และแหล่งทุนที่สำคัญ
- 1.1.5 ขอบเขตของเนื้อหาอินเทอร์เน็ตมีบทบาทในการกำกับดูแล
- 1.1.6 รูปแบบในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต
- 1.1.7 ผลงานเกี่ยวกับการมีส่วนในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต
- 1.1.8 โครงการเกี่ยวกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตที่จะดำเนินการต่อไปในอนาคต
- 1.1.9 ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานขององค์กร
- 1.1.10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางที่เป็นอยู่ในกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตของประเทศ

ไทยในปัจจุบัน

1.1.11 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญภาคประชาสังคมในการมีส่วนช่วยในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

1.1.12 ข้อเสนอแนะในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตที่เหมาะสมในประเทศไทย

2.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติการในองค์กรหรือผู้รับผิดชอบโครงการที่มีการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

- 2.2.1 หน้าที่และโครงการที่อยู่ในความรับผิดชอบ
- 2.2.2 จุดประสงค์ของโครงการที่รับผิดชอบ
- 2.2.3 สภาพปัญหาที่เป็นผลจากสื่ออินเทอร์เน็ตที่พบในปัจจุบัน
- 2.2.4 รูปแบบในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตของโครงการที่รับผิดชอบ
- 2.2.5 กลไกที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต
- 2.2.5 ความร่วมมือของหน่วยงานรัฐ หรือองค์กรเครือข่าย เป็นอย่างไร
- 2.2.6 กิจกรรมในปัจจุบันที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต ทั้งบนเว็บไซต์ และกิจกรรมที่จัดขึ้นตามสถานที่ต่าง ๆ
- 2.2.7 การตอบรับของประชาชนต่อกิจกรรมที่ต่าง ๆ ที่จัดขึ้น
- 2.2.8 ปัจจัยที่ส่งเสริมในการดำเนินงาน
- 2.2.9 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

2. การค้นคว้าวิจัยเอกสาร (document research) จากหนังสือพิมพ์ วารสาร งานวิจัยและบทความขององค์กร เอกสารและเว็บไซต์เผยแพร่ขององค์กร ที่ทำการศึกษา เพื่อทราบข้อมูลทั่วไปขององค์กรที่ทำการศึกษา รวมทั้งกิจกรรมและผลงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต โดยมีประเด็นที่ทำการศึกษาดังต่อไปนี้

- 2.1 ประวัติความเป็นมาขององค์กร
- 2.2 วัตถุประสงค์และนโยบายขององค์กร
- 2.3 กิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต
- 2.4 ผลงานขององค์กรที่มีบทบาทในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ในการศึกษาจะแบ่งกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้
 - 1.1 กลุ่มผู้บริหารองค์กร เพื่อให้ข้อมูลในระดับนโยบาย เกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กร นโยบาย รูปแบบการดำเนินงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต รวมทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและบทบาทในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตของภาคประชาสังคมในอนาคต จำนวนทั้งสิ้น 8 คน

1.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติการในองค์กรหรือผู้รับผิดชอบโครงการที่มีการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดขึ้น ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน

2. การสำรวจข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) โดยทำการศึกษาจากข่าวและบทความที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กร เอกสารแนะนำองค์กร เอกสารรณรงค์ จดหมายข่าว แถลงการณ์ จดหมายเปิดผนึก และเว็บไซต์ของ 8 องค์กร

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะนำเสนอในรูปแบบพรรณนา โดยนำข้อมูลที่รวบรวมจากการศึกษาเอกสาร และสัมภาษณ์เชิงลึกมาประกอบกัน เพื่อสรุปตามประเด็นที่ต้องการศึกษา